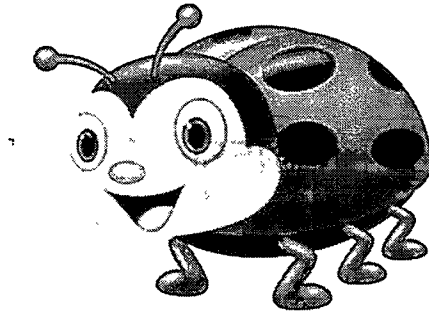

10. sz. Katica Bölcsőde

SZAKMAI PROGRAM

Tartalomjegyzék

1. A BÖLCSŐDE ALAPADATAI.....	3
2. Kapcsolódások JOGSZABÁLYI -és releváns MÓDSZERTANI SZABÁLYZÓKKAL ..	4
2.1. Működéssel kapcsolatos szabályzók	4
2.2. Foglalkoztatási jogviszonnyal kapcsolatos szabályzók.....	4
2.3. Módszertani szabályzók	5
3. AZ ELLÁTANDÓ CÉLCSOPORT ÉS TERÜLET JELLEMZŐI	6
4. BÖLCSŐDÉNK KAPCSOLATAI.....	7
5. SZEMÉLYI FELTÉTELEINK.....	8
6. TÁRGYI FELTÉTELEINK	9
7. NEVELÉS-GONDOZÁSI FELADATOK.....	10
7.1. Alapellátásban	10
7.1.1. Alapelvek	10
7.1.2. Nevelési célok	13
7.1.3. Nevelési feladatok.....	13
7.1.4. Bölcsődei nevelés főbb helyzetei	15
7.2. Szolgáltatások.....	20
8. AZ ELLÁTÁS IGÉNYBEVÉTELENEK MÓDJA.....	20
8.1. Igénybevétel módja	20
8.2. Igénybevételhez kapcsolódó dokumentáció	23
9. TÁJÉKOZTATÁS	24
10. AZ IGÉNYBEVEVŐK ÉS A MUNKAVÁLLALÓK JOGAI.....	30
11. A SZAKMAI FELKÉSZÜLTÉG BIZTOSÍTÁSA	32
11.1. Kisgyermeknevelők	32
11.2. Bölcsődei dajkák.....	32
11.3. Konyhai dolgozók.....	33
12. A LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	34

1. A BÖLCSŐDE ALAPADATAI

A BÖLCSŐDE	
Neve	10. sz. Katica Bölcsőde
Címe	4400 Nyíregyháza, Tőke utca 1.
Nyitvatartási idő	Hétfőtől – Péntekig 06:30 – 17:00 óráig
Ellátási terület	Nyíregyháza Megyei Jogú Város és Nagycserkesz Község közigazgatási területe
Férőhelyszám	104
Telefon	06-42-431-224, +36-30-326-5478
E-mail	bolcsodekatica@gmail.com
Honlap	http://gyermekjolestialapellatas.hu/bolcsodek/10-sz-katica-bolcsode/
A FENNTARTÓ	
Neve	Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata
Székhelye	4400 Nyíregyháza, Kossuth tér 1.
Képviselője	Nyíregyháza Megyei Jogú Város polgármestere
E-mail	polgarmester@nyiregyhaza.hu
Telefon	06-42-524-524
A MŰKÖDTETŐ INTÉZMÉNY	
Neve	Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény
Székhelye	4400 Nyíregyháza, Tokaji út 1/D
Képviselője	Nyíregyházi Gyermekjóléti Alapellátási Intézmény intézményvezetője 06-42-506-750, +36-20-327-8118 titkarsag.gyejo@gmail.com igazgato.gyejo@gmail.com

2. Kapcsolódások JOGSZABÁLYI -és releváns MÓDSZERTANI SZABÁLYZÓKKAL

2.1. Működéssel kapcsolatos szabályzók

- 1991. évi LXIV. törvény a gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről
- 1997. évi XXXI törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (továbbiakban Gyvt.)
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet: a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működési feltételeiről
- 328/2011.(XII.29.) Korm. rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások térítési díjáról és az igénylésükhöz felhasználható bizonyítékokról
- 235/1997.(XII.17.) Korm. rendelet a gyámhatóságok, a területi gyermekvédelmi szakszolgálatok, a gyermekjóléti szolgálatok és a személyes gondoskodást nyújtó szervek és személyek által kezelt személyes adatokról
- 369/2013.(X.24.) Korm. rendelet a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről
- 37/2014.(IV.30.) EMMI rendelet a közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásokról
- 62/2011.(VI.30.) VM rendelet a vendéglátó-ipari termékek előállításának és forgalmazásának élelmiszerbiztonsági feltételeiről
- NYMJV Közgyűlésének 54/2011.(XII.16.) önkormányzati rendelete a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényből adódó egyes feladatok végrehajtásáról

2.2. Foglalkoztatási jogviszonnal kapcsolatos szabályzók

- 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
- 257/2000.(XII.26.) Korm. rendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról.
- 8/2000.(VIII.) SzCsM rendelet a személyes gondoskodást végző személyek adatainak működési nyilvántartásáról
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról
- 401/2023. (VIII.30.) Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény végrehajtásáról
- 9/2000.(VIII.4.) SzCsM rendelet: a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról
- 20/2017.(IX.18.) EMMI rendelet a bölcsődei dajka, a bölcsődei szolgáltatást nyújtó személy és a napközbeni gyermekfelügyelet szolgáltatást nyújtó személy képzésének szakmai és vizsgakövetelményeiről
- 25/2017.(X.18.) EMMI rendelet a vezetői megbízással rendelkező szociális szolgáltatást nyújtó személyek vezetőképzéséről

2.3. Módszertani szabályzók

- Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja (2023)
https://issuu.com/magyarbolcsodekegyesulete/docs/bolcsodei_orzagos_alapprogram_2023_issuu?fr=sNjY5ZTM3MjUzMjY
- A bölcsődei ellátással kapcsolatos módszertani levelek és ajánlások
  - Tudástár – A beszoktatás módszertana. Szocializálódás a családból a bölcsődébe(2022)https://issuu.com/magyarbolcsodekegyesulete/docs/tudastar_beszoktatás_issuu
  - Bölcsődei adaptáció – Módszertani levél (1979)
  - Útmutató a bölcsődei gondozónők családlátogatásához (1989)
  - Folyamatos napirend a bölcsődében. – Módszertani levél (1981)
  - Játék a bölcsődében – Módszertani levél (2003)
https://admin.webgenerator.hu/uploads_customer/11114970/m%C3%B3dszertani%20levelek/jatek_a_bolcsodeben.pdf
  - Módszertani útmutató a kisgyermekről vezetett szakmai dokumentáció vezetéséről (2019)
<https://magyarbolcsodek.hu/hu/szakmai-anyagok/kisgyermeknevelo-dokumentacio/>
  - Tudástár – Csecsemőtáplálás a bölcsődében (2021)
https://issuu.com/magyarbolcsodekegyesulete/docs/tudastar_minibolcsodeknek_csecsemotaplalas_oldalak
  - Tudástár - Kisgyermek táplálása a bölcsődében (2021)

https://issuu.com/magyarbolcsodekegyesulete/docs/kisgyermek_taplalas_issuu

– Tudástár - Csecsemő és kisgyermek ételmezése a bölcsődében (2022)

- Gyermek napközbeni ellátásához illeszkedő standard – Bölcsődei ellátást nyújtó intézmények (2022)

[https://bddsz.hu/sites/default/files/2022-](https://bddsz.hu/sites/default/files/2022-02/Bolcsodei_ellatast_nyujto_intezmenyek_standard_220216_fin.pdf)

[02/Bolcsodei_ellatast_nyujto_intezmenyek_standard_220216_fin.pdf](https://bddsz.hu/sites/default/files/2022-02/Bolcsodei_ellatast_nyujto_intezmenyek_standard_220216_fin.pdf)

3. AZ ELLÁTANDÓ CÉLCSOPORT ÉS TERÜLET JELLEMZŐI

A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

A bölcsőde az alapellátáson túl szolgáltatásként speciális tanácsadással, időszakos gyermekfelügyelettel, gyermekhotel működtetésével, vagy más gyermeknevelést segítő szolgáltatásokkal segítheti a családokat.

A bölcsődénk hétfőtől péntekig tartó 5 napos munkarenddel egész évben folyamatosan üzemel, kivétel a fenntartó által jóváhagyott nyári zárva tartás. Ekkor történik bölcsődénkben a kisebb nagyobb karbantartási munkálatok, nagytakarítás.

Katica Bölcsőde 1970-ben épült, 80 férőhelyes bölcsődének, egy 1968-as terv alapján, négy pavilonból és egy gazdasági egységből áll. Jelenleg 104 férőhellyel működünk négy pavilonban.

Bölcsődénk Nyíregyháza északi részén, egy lakótelep közepén található. A bölcsőde szomszédságában északról egy óvoda, délről egy általános iskola, nyugatról pedig egy nagyon szép játszótér határolja. Tiszta levegőjű, fásított, zöld övezetben, csendes környezetben található. Elhelyezkedése minden szempontból szabályoknak jól megfelel. A bölcsőde észak-déli tájolású, a csoportszobák ablakainak mindegyike délre néző.

A bölcsőde teljesen körbekerített, két darab kocsis bejárata van. A gondozási egységeket két kapubejáraton keresztül közelíthetjük meg.

A bölcsőde gazdasági egysége a főbejárat mellett helyezkedik el, a bölcsőde északi részén, amihez tartozik egy főzőkonyha fekete-fehér mosogatóval, zöldség- és húselőkészítővel, illetve egy darab tejkonyhával, élelmiszer és zöldségraktárral. A konyha és a húselőkészítő teljesen megfelel a HACCP programnak. Szakorvos által igazolt diétás étkezést

igénylő gyermek számára állapotának megfelelő diétás étrendet biztosítunk. Diétás étrendet szakképzett dietetikus ellenőrzi.

A bölcsődében a modern táplálkozás-tudományi elvek szem előtt tartásával, szigorúan ellenőrzött minőségi követelményeknek (HACCP) megfelelően történik. A bölcsődei élelmezés során a korszerű csecsemő- és kisgyermek táplálkozási elveket és normatívákat vesszük figyelembe, úgy, hogy a táplálék:

- minőségileg, és mennyiségileg elegendő és helyes összetételű legyen,
- higiénés követelményeknek megfelelő, élvezhető legyen,
- új ételek, receptek kipróbálása, mely alkalmazkodik a gyermek egészséges életmódra nevelési programunkhoz.

Intézményünkben a korszerű táplálkozás feltételeinek tárgyi és személyi feltételei adottak. Az étrend tervezésekor figyelembe vesszük, hogy a kisgyermek bölcsődei élelmezésében napi négyszeri étkezés esetén (reggeli, tízórai, ebéd, uzsonna) az ajánlott napi energia, és tápanyagtartalom megfelelő legyen. Étrendünk változatos, mindig idényszerű, ízében összehangolt, szem előtt tartjuk, hogy az önálló étkezésre való nevelés szempontjából is megfelelő legyen. A bölcsődénk saját élelmezésvezetővel rendelkezik, aki nyolchetes forgórendszerben állítja elő az étlapot. Bölcsődénk rendelkezik főzőkonyhával, amely konyhatechnológiai eljárások alkalmazásával, minőségi alapanyagok felhasználásával, szigorú higiénés szabályok betartásával, megfelelő mennyiségű ételeket állít elő naponta.

Ételérzékenység esetén, orvosi igazolás alapján, egyénre szabott étkezést is vállalunk (tejmentes, tojásmentes, gluténmentes étrend szerint). A diétás étlapot dietetikus állítja elő.

Teljes kiőrlésű gabonákkal, gyümölcsökkel, zöldségekkel, házilig készített krémekkel tesszük változatossá az étrendet. Folyadékpótlásra a tiszta víz a legmegfelelőbb. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermeknevelők a csoportban naponta kóstolják az ételt, és ezáltal informálják a gyermekeket az eléjük kerülő étel minőségéről, illetve ezzel is kedvet keltve az evéshez.

Fontos, hogy figyelemmel kísérjük a gyermekek helyes táplálkozását, mivel ebben az életkorban alapozzuk meg a gyermekek íz világát, és egészségtudatosságuknak kialakulását.

A gazdasági részen helyezkedik el továbbá a mosókonyha, vasalóhelyiséggel és tisztaruha raktárral.

A főbejárat közelében van elhelyezve az gazdasági iroda, vezetőiroda, és az ebédlő.

A gondozási egységeket egy L alakú folyosó köti össze a gazdasági egységgel.

4. BÖLCSŐDÉNK KAPCSOLATAI

Család és bölcsőde

A család a "legrégebb" kapcsolatforma, amely létfontosságú szerepet tölt be az emberi kapcsolatokban. A gyermek számára a család biztosítja a szükséges nyugalmat és biztonságot, a fejlődés lehetőségét.

A családdal az együttműködés érdekében fontos:

- A szülők bizalmának megnyerése.
- Elfogadás, tolerancia, egyéni bánásmód a család felé.

A mindennapos kapcsolat nélkülözhetetlen a kisgyermeknevelő és szülő között.

Az óvodákkal is eredményes az együttműködés. Az óvodába menő gyermekekkel bölcsődei környezetben megismerkedik a leendő óvópedagógussal.

A kompetenciahatárok kölcsönös tiszteletben tartásával kooperatív kapcsolatokat alakítottunk ki mindazokkal az intézményekkel, melyekkel a családok kapcsolatba kerülhetnek:

- Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Oktatókórház Vármegyei Védőnői Szolgálat
- Gyermekorvosok,
- Rendőrség,
- Nyíregyházi Család- és Gyermekjóléti Központ,
- Pedagógiai Szakszolgálat,
- Nyíregyháza Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Népegészségügyi Főosztály,
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztály Szociális és Gyámügyi Osztály
- A 10. sz. Katica Bölcsőde alapfeladatainak sérelme nélkül – a hatályos jogszabályokkal összhangban részt vesz duális képzésben, illetve gyakorlati képzési helyszíneként szakmai együttműködést alakít ki szakképző intézményekkel és egyéb, jogszabályban meghatározott képző szervezetekkel. A bölcsődevezető szakmai feladatot vállal a fiatal szakemberek képzésében, a bölcsődei gyakorlatok koordinálásában és a bölcsődében dolgozó mentorok folyamatos felkészítésében. Koordinálja a hallgatók szakmai gyakorlatát az elméleti tudásuk gyakorlati kivitelezésében. A gyakorlatvezető kisgyermeknevelők a bölcsődevezetővel közösen egyéni értékelést készítenek, véleményezik a hallgató által elkészített, a tantárgy teljesítéséhez szükséges házi dolgozatokat, segítik, támogatják a tanulókat az elméleti tudásuk gyakorlati kivitelezésében.

5. SZEMÉLYI FELTÉTELEINK

Az intézmény minden dolgozója rendelkezik a munkaköréhez előírt képesítéssel. Mindenkori jogszabályban előírtaknak megfelelő a személyi feltétel.

- 1 fő bölcsődevezető,

- 18 fő kisgyermeknevelő,
- 4 fő bölcsődei dajka,
- 1 fő élelmezésvezető,
- 1 fő szakács,
- 2 fő konyhai kisegítő,
- 1 fő mosónő,
- 1 fő udvari munkás.

6. TÁRGYI FELTÉTELEINK

A bölcsőde épületrendszere a tágas, világos, helységkialakítás jellemző, amely új dimenziókban helyezi a bölcsődei ellátási környezetet. A kisgyermeket körülvevő tárgyi környezetet - a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató épületét, játszóudvarát és egyéb helyiségeit -, a jogszabályi és szakmai előírások, a csoportokba járó kisgyermek létszáma, életkora, igényei alapján úgy kell kialakítani, hogy az biztonságos legyen és a bölcsődei nevelés megvalósítását szolgálja.

A gyerekek gondozása jelenleg 8 csoportszobában folyik. A bölcsődénkben 12 és 14 fős csoportok vannak. Két csoportszobához tartozik egy fürdőszoba, egy áradó, egy kocsitároló, egy elkülönítő, egy személyzeti WC, ami a szülők rendelkezésére is áll.

Intézményünk, csoportszobáink belső terének kialakítása, színvilága gyermekközpontúságot tükröz. A csoportszoba, a fürdőszoba, az áradó bútorzata, felszereltsége a gyermekek életkori sajátosságainak megfelel, kialakításuk modern, praktikus, balesetmentes. A bölcsődei játékeszközök mennyiségben, minőségben, anyagválogatottságba korcsoportoknak és egyéni sajátosságoknak megfelelő lehetőséget biztosítanak, segítve a társas kapcsolatok alakulását, az empátia és tolerancia készségének kialakulását és az én tudat egészséges fejlődését. A készségfejlesztő, utánozó és szerepjátékok, babák, bábok, mesekönyvek, konstruáló és építőjátékok a nagymozgást fejlesztő járművek, labdák, vizuális neveléshez szükséges játékok, finommotorikát fejlesztő eszközök fogják biztosítani a gyermekek zavartalan játéktevékenységét.

A tágas játszóudvar a levegőztetés színtere, ahol a különféle játékeszközök, csúszdák, homokozók, favonatok, nagymozgásra, élményszerzésre és tapasztalatgyűjtésre adnak alkalmat a bölcsődés kisgyermek számára.

A bölcsőde szakmai programja összhangban van a „Bölcsődei nevelés gondozás alapprogramjával”, az alapprogramban megfogalmazott elvekkel, a mindenkor hatályos jogszabályokkal, mindenekelőtt a gyermeki jogokat rögzítő törvényekkel, a pszichológiai, a

pedagógiai kutatások eredményeivel, a módszertani levelekkel, a működtetés egyéb szabályzóival.

A bölcsődei játékeszközök mennyiségben, minőségben, anyagválogatosságban, korcsoportnak, és egyéni sajátosságoknak megfelelő lehetőségeket biztosítanak. A készségfejlesztő, utánzó, és szerepjátékok, babák, bábok, mesekönyvek, konstruáló, és építőjátékok, nagy mozgást fejlesztő játékok, vizuális neveléshez szükséges játékok, finom-motorikát fejlesztő eszközök biztosítják a gyermek zavartalan játéktevékenységét.

A játékkészlet összeállításának szempontjai: egészségügyi, pedagógiai.

A kinti játékok számára külön tároló helyiség áll rendelkezésre.

7. NEVELÉS-GONDOZÁSI FELADATOK

7.1. Alapellátásban

7.1.1. Alapelvek

A család rendszerszemléletű megközelítése

A család rendszerszemléletű megközelítése értelmében a bölcsődei nevelésben elsődleges szempont a család működésének megismerése, megértése. A rendszerszemlélet lényege, olyan komplex látásmód alkalmazása, amely nem csak a kisgyermeket, hanem a családot is kiindulópontnak tekinti. Az interakciós mintákat a kisgyermek visszatükrözi, ezáltal képet kaphatunk a család erősségeiről és gyengeségeiről. Az erősségek hangsúlyozása által a szakember hozzájárulhat a család életminőségének javításához. A családokat a családlátogatás során, bölcsődébe való jelentkezésükkor, szülőcsoportos beszélgetéseken, családi programokon, reggel és délutáni átadásukkor tudjuk megismerni. Ha egy család jelzi, hogy segítségre van szüksége, tanácsot tudunk adni, illetve, ha a gyermek olyan tüneteket produkál, amire reagálni szükséges, megpróbáljuk a családot bevonva segíteni, és felajánljuk számukra a megfelelő szakembert.

A koragyermekkorai intervenciós szemlélet befogadása

A koragyermekkorai intervenció magában foglal minden olyan tevékenységet, amely a kisgyermek sajátos szükségleteinek meghatározását és figyelembevételét szolgálja. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató funkcióját tekintve alkalmas színtér a koragyermekkorai intervenció szemléletének alkalmazására. Minden kisgyermek más és más, így a fejlődésük is különbözőképpen megy végbe. Nagyon fontos szem előtt tartanunk kisgyermeknevelőként is és szülőként is, hogy a fejlődést nem szabad siettetni, hagyni kell a saját ütemében haladni. Előfordulhat azonban, hogy a fejlődés valamiféle akadályba ütközik. Ennek értelmében a

kisgyermeknevelő feladata az esetlegesen felmerülő fejlődésbeli lemaradások, megtorpanások felismerése és jelzése.

A családi nevelés elsődleges tisztelete

A kisgyermek nevelése a család joga és kötelessége. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató a családi nevelés értékeit, hagyományait és szokásait tiszteletben tartva és azokat erősítve vesz részt a gyermekek nevelésében. Mindezek értelmében fontos a szülők számára lehetővé tenni a tevékeny, különböző szinteken és módokon megvalósuló bekapcsolódást a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató életébe. Célunk az, hogy kisgyermek szívesen járjanak bölcsődébe.

A kisgyermeki személyiség tisztelete

A kisgyermek egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum, egyéni szükségletekkel rendelkező, fejlődő személyiség. Különleges védelem, bánásmód illeti meg.

A bölcsődei nevelés a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a személyes, a szociális és a kognitív kompetenciák fejlődésének segítésére irányul az alapvető gyermeki jogok tiszteletben tartásával. Figyelmet kell fordítani az etnikai, kulturális, vallási, nyelvi, nemi, valamint fizikai és mentális képességbeli különbözőségek iránti tolerancia kialakítására.

A kisgyermek érdekeit helyezük előtérbe, az egyéni fejlesztést biztosítunk, hangsúlyozzuk a játék, a nevelés elsődlegességét.

A kisgyermeknevelő személyiségének meghatározó szerepe

A bölcsődei nevelésben a korosztály életkori sajátosságaiból adódóan meghatározó a kisgyermeknevelő szerepe, aki személyiségén keresztül hat a kisgyermekre és a családra. A feladatok színvonalas megvalósítására megfelelő szakmai kompetenciával és identitással, kellő önismerettel, magas szintű társas készségekkel bíró szakember képes. Ebből adódóan a kisgyermeknevelő felelős a szakmai tudása szinten tartásáért, gyarapításáért, szakmai kompetenciái fejlesztéséért.

A biztonság és a stabilitás megteremtése

A kisgyermek egyéni igényeitől függő bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő beszoktatásra, adaptációs időszakra úgy tekintünk, mint a kisgyermek elvesztett biztonságának újrateremtésére.

A kisgyermek személyi és tárgyi környezetének állandósága („saját kisgyermeknevelő” - rendszer, felmenőrendszer, csoport- és helyállandóság) növeli az érzelmi biztonságot, alapul szolgál a tájékozódáshoz, a jó szokások kialakulásához.

A napirend folyamatosságából, az egyes mozzanatok egymásra épüléséből fakadó ismétlődések tájékozódási lehetőséget, stabilitást, kiszámíthatóságot eredményeznek a napi események sorában, növelik a gyermek biztonságérzetét.

A biztonság nyújtása természetesen magában foglalja a fizikai és a pszichikai erőszak minden formájától való védelmet is.

Fokozatosság megvalósítása

A fokozatosságnak a bölcsődei nevelés minden területét érintő bármely változás esetén érvényesülnie kell. A kisgyermek új helyzetekhez való fokozatos hozzászoktatása segíti alkalmazkodását, a változások elfogadását, az új dolgok, helyzetek megismerését, a szokások kialakulását.

Egyéni bánásmód érvényesítése

A kisgyermek fejlődéséhez alapvető feltétel a kisgyermeknevelő elfogadó, empatikus, hiteles nevelői magatartása. A bölcsődei nevelésben figyelembe kell venni a kisgyermek spontán érésének, egyéni fejlődésének ütemét, a pillanatnyi fizikai és pszichés állapotát, kompetenciáját, nemzetiségi/etnikai, kulturális és vallási hovatartozását. A fejlődés ütemét mindig magához a gyermekhez viszonyítva kell megítélni. Minden új fejlődési állomásnak kiindulópontja maga a gyermek. Ezért fontos, hogy a bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz járó kisgyermek mindegyike egyéni szükségleteihez igazodó mértékben részesüljön érzelmi biztonságot nyújtó gondoskodásban és támogatásban.

Gondozási helyzetek kiemelt jelentősége

A gondozási helyzetek a kisgyermeknevelő és a kisgyermek interakciójának bensőséges, intim helyzetei.

A gondozási helyzetek megvalósulása során a nevelésnek és a gondozásnak elválaszthatatlan egységet kell alkotnia. A gondozás minden helyzetében nevelés folyik, a nevelés helyzetei, lehetőségei nem korlátozódhatnak a gondozási helyzetekre. A fiziológiás szükségletek kielégítése megteremti a magasabb rendű szükségletek kielégítésének feltételeit. A professzionális gondozás, hozzájárul a személyes kapcsolatok pozitív alakulásához és a nevelési feladatok megvalósulásának egyik kiemelt színtere.

A gyermeki kompetenciakésztetés támogatása

A korai életévekben alapozódnak meg a kognitív, érzelmi és társas kompetenciák, ezért támogatásuk kiemelt jelentőséggel bír a bölcsődei nevelésben. Biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy a kisgyermek a játékon, a gondozási helyzeteken és egyéb tevékenységeken keresztül ismeretekhez, élményekhez, tapasztalatokhoz jusson, átélhesse a spontán tanulás

örömét, megerősödjön benne a világ megismerésének vágya. Kíváncsiságának fenntartásával, pozitív visszajelzések biztosításával segíteni kell önálló kezdeményezéseit, megteremtve ez által az egész életen át tartó tanulás igényének, folyamatának biztos alapjait.

7.1.2. Nevelési célok

A bölcsődei nevelés célja, hogy a kisgyermek elsajátítsa azokat a készségeket, képességeket, amelyek segítik őket abban, hogy hatékonyan és kiegyensúlyozottan viselkedjenek saját kulturális környezetükben, sikeresen alkalmazkodjanak annak változásaihoz. A bölcsődei nevelés mindezt olyan szemlélettel és módszerekkel teszi, amelyek segítik a családi nevelés elsődlegességének tiszteletét.

A bölcsődei nevelés további célja, hogy a koragyermekkorai intervenció szemléletének széles körű értelmezésével összhangban minden kisgyermekre és családjára kiterjedő prevenciós tevékenységet folytasson. A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató családbarát intézményként, szolgáltatásként hozzájárul a családok életminőségének javításához, a szülők munkavállalási esélyeinek növeléséhez.

A családban nevelkedő kisgyermek számára a családi nevelést segítve, napközbeni ellátás keretében a gyermek fizikai- és érzelmi biztonságának és jóllétének megteremtésével, feltétel nélküli szeretettel és elfogadással, a gyermek nemzetiségi/etnikai hovatartozásának tiszteletben tartásával, identitásának erősítésével kompetenciájának figyelembevételével, tapasztalatszerzési lehetőség biztosításával, viselkedési minták nyújtásával elősegíteni a harmonikus fejlődést. A hátrányos helyzetű, a szegény és a periférián élő családok gyermekei esetében a hátrányoknak és következményeiknek enyhítésére törekvés, szükség esetén más intézményekkel, szervezetekkel, szakemberekkel együttműködve. A valamilyen kisebbséghez tartozó gyermekek esetében fontos a nemzetiségi/etnikai hovatartozás tiszteletben tartása, az identitástudat kialakulásának segítése.

7.1.3. Nevelési feladatok

A bölcsődei nevelés-gondozás feladata a családban nevelkedő kisgyermek napközbeni ellátásának és esetlegesen kiegészítő szolgáltatásoknak biztosításával 20 hetes-3 éves egészséges gyermek testi- és pszichés szükségleteinek kielégítése, az optimális fejlődésének elősegítése.

A családok támogatása, annak erősségeire építve a szülői kompetencia fejlesztése

A bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, szolgáltató, mint a kisgyermekes családokkal kapcsolatba kerülő első gyermekintézmény jelentős szerepet tölt be a szülői kompetencia

fejlesztésében. A család erősségeinek megismerése, támogatása a pozitívumok kiemelésével valósul meg.

A családi és bölcsődei nevelés összhangja, a szülők és a kisgyermeknevelők közötti egyenrangú, konstruktív, kölcsönös bizalmon alapuló partneri kapcsolat elengedhetetlen feltétel a kisgyermek harmonikus fejlődéséhez. A szülő ismeri legjobban gyermekét, így közvetíteni tudja szokásait, igényeit, szükségleteit, nagymértékben segítve ezzel a kisgyermeknevelőt a gyermek ismeretén alapuló differenciált, egyéni bánásmód kialakításában. A kisgyermeknevelő, mint szakember, szaktudására, tapasztalataira építve, a szülők igényeihez igazodva közvetíti a kora gyermekkori fejlődéssel, neveléssel kapcsolatos ismereteket, módszereket.

Egészségvédelem, az egészséges életmód megalapozása

A szakemberek feladata a kisgyermek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása, támogatása, a harmonikus testi és lelki fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése.

A primer szükségletek egyéni igények szerinti kielégítése a gondozási helyzetekben valósul meg. A rugalmas, a kisgyermek életkorához, egyéni fejlettségi szintjéhez és az évszakhoz igazodó napirend biztosítja az életkornak megfelelő változatos és egészséges táplálkozást, a játék, a mozgás, a szabad levegőn való aktív tevékenység és pihenés feltételeit. Az egészséges életmód, az egészségnevelés érdekében törekedni kell az alapvető kultúrhygiénés szokások kialakítására.

Gondoskodunk a kornak megfelelő ételekről, szükséges nyugodt légkörről, megfelelő időről mindenhez. Biztosítjuk a rendszeres testmozgás, a napi levegőn való tartózkodást, a megfelelő udvari mozgásfejlesztő játék: homokozó, mászóka, motor, csúszda, stb., és csoportszobai játékok segítségével. A csecsemőnek hempergőben kell megfelelő helyet biztosítani a mászáshoz, kúszáshoz. A levegőzés időpontja, mértéke, az évszaknak, időjárási viszonyoknak, gyermekek életkorának megfelelően van megválasztva. Nyáron a nap nagy részét a játszóudvaron töltik a gyerekek, a napsugarak jótékonyan hatnak a gyermekek egészségére.

Az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztése

A biztonságot nyújtó nevelői magatartás magában foglalja a szakember érzelmi elérhetőségét és hitelességét, az érzelmek kifejezésére való ösztönzést, a pozitív és biztató üzenetek rendszeres közvetítését, a világos elvárások és határok megfogalmazását. A kisgyermek bölcsődei ellátást nyújtó intézménybe, szolgáltatóhoz történő kerülése több lehetőséget teremt a társas kapcsolatok megtapasztalására. Az együttlét helyzetei az én

érvényesítés, a tolerancia, az empátia gyakorlásának színterei, amelyek hozzájárulnak az érzelmi és társas kompetenciák fejlesztéséhez.

Törekedni kell az együttélés szabályainak elfogadtatására, a mások iránti nyitottság megőrzésére. A kisgyermeknevelő feladata a kisgyermek beszédkészségének fejlesztése érdekében az ingerekben gazdag, tiszta nyelvi környezet biztosítása, a kommunikációs kedv felkeltése és fenntartása a bölcsődei nevelés-gondozás minden helyzetében, mondókák, énekek, versek, mesék közvetítésével.

Különös figyelmet kell fordítani a sajátos nevelési igényű és a hátrányos helyzetű gyermekek társas és érzelmi kompetenciáinak fejlesztésére szükség esetén más segítő szakemberek bevonásával is.

A megismerési folyamatok fejlődésének segítése

A kisgyermek érdeklődésének erősítése a játékos felfedezés és a cselekvéses tanulás lehetőségeinek megteremtése a kisgyermeknevelő aktív részvételével és a megfelelő környezet kialakításával történik. A bölcsődei nevelés-gondozás helyzeteiben a szakember ismeretet nyújt, segíti a tájékozódást, a tapasztalatok és élmények feldolgozását.

A kisgyermek igényeihez igazodó közös tevékenység során szerepet kap az élmények, viselkedési és helyzetmegoldási minták nyújtása, az önálló próbálkozás és a kreativitás támogatása.

Az önálló választás és a döntési képesség kialakulását segíti a bátorító, ösztönző nevelői magatartás.

7.1.4. Bölcsődei nevelés főbb helyzetei

Alapvető szempont, hogy a bölcsődei élet a kisgyermek számára élményt nyújtó, részvételre motiváló, tanulási tapasztalatokat biztosító legyen. Valamennyi tevékenység, élethelyzet alakításának módszertani alapja az egyéni bánásmód érvényesítése, a gyermek pozitív önállósági törekvéseinek, önértékelésének erősítése.

Tanulás

A teljesítményelváráshoz kötött, erőltetett ismeretgyarapításnak a bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál nincs helye. A bölcsődei nevelés területén a tanulás fogalmát a lehető legtágabban értelmezzük. Tanulás, minden olyan tapasztalat-, illetve információszerzési folyamat, amely tartós változást idéz elő a viselkedésben, illetve a gondolkodásban, valamint elősegíti, hogy a gyermek megismerje önmagát és környezetét. A tanulás a gyermek korából és fejlettségéből adódó tevékenységekbe ágyazottan történik.

A tanulás legfontosabb irányítója a személyes kíváncsiság, az érdeklődés.

A kisgyermekkor tanulás színterei a természetes élethelyzetek: a gondozás és a játék, a felnőttel és a társakkal való együttes tevékenység és a kommunikáció. A tanulás formái az utánzás, a spontán játékos tapasztalatszerzés, a kisgyermeknevelő-gyermek interakcióból származó ismeretszerzés és szokáskialakítás. A kisgyermeknevelőnek a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében szem előtt kell tartania, hogy náluk más jellegű és hosszabb időt vesz igénybe a tanulási folyamat.

A beszéd a kisgyermekkor tanulás nagyon fontos eleme. A kommunikatív képességek fejlődésének feltételei a biztonságos és támogató környezetben zajló felnőtt-gyermek és gyermek-gyermek interakciók. Figyelembe kell venni azoknak a gyermekeknek a nyelvi szükségleteit, akiknek nem a magyar az anyanyelvük.

Gondozás

A gondozás bensőséges interakciós helyzet a kisgyermeknevelő és gyermek között, amelynek elsődleges célja a gyermek fizikai, testi szükségleteinek maradéktalan kielégítése.

A személyes és a szociális kompetenciák kialakulásának egyik feltétele, hogy a gyermek csecsemőkortól kezdve aktívan vehessen részt a gondozási helyzetekben, lehetősége legyen úgy próbálkozni, hogy közben érzi a kisgyermeknevelő figyelmét, biztatását, támogató segítségét. Sikeres próbálkozásait a felnőtt megerősítéssel, dicsérével jutalmazza, ami növeli az együttműködési kedvet. A gondozási helyzetekben sem érvényesülhet teljesítményelvárás. Lényeges, hogy elegendő idő álljon rendelkezésre, mivel az egyes mozzanatok megtanulása gyakorlást igényel. A felnőttel való kommunikáció érzelmi töltése, a kisgyermeknevelőnek a gyerekekről adott jelzései kihatnak az önelfogadásra, a személyiség egészséges alakulására. A gondozás minősége jelentős mértékben befolyásolja a szokások kialakulását és az önállósodás folyamatát.

A folyamatos gondozáson belül az egymást követő események – öltöztetés, tisztázás, étkezés, alvás - a gyermek biztonságérzetét, jó közérzetét teremtik meg, s egyben kiiktatják a felesleges várakozási időt. A jó gondozás meghatározói a megfelelő légkör, a gyermek próbálkozásaihoz kellő idő biztosítása, önállóság elősegítése, a gyermek kompetenciának figyelembevétele, szeretet, empátia, azonos sorrend.

Játék

A játék a gyermekkor legfontosabb tevékenysége, ami segít a világ megismerésében és befogadásában, elősegíti a testi, értelmi, érzelmi és szociális fejlődést. A kisgyermeknevelő a játék feltételeinek (megfelelő hangulat, hely, idő, eszközök) biztosításával és nevelői magatartásával támogatja az elmélyült, nyugodt játéktevékenységet, a kreativitást. A kisgyermeknevelő a gyermek igényeitől és a helyzettől függően kezdeményez, esetenként

mintát nyújt, szerepet vállal a játékban, annak tartalmát ötleteivel, javaslataival színesíti. A játék ad elsősorban lehetőséget a társas kapcsolatok alakulására. A kisgyermeknevelővel, a többi gyermekkel való együttlét örömforrás a kisgyermek számára, a társak viselkedése mintát nyújt, segítve a szociális képességek fejlődését.

Biztosítják az öntevékenység és a szabad választás lehetőségét. A játékok a nap folyamán mindig elérhetőek, a gyermek bármikor beléphet és kiléphet a tevékenységből.

Érvényt szereznek a megfelelő viselkedési szabályoknak, melyek védik a játszó gyermeket.

Hozzásegítik a gyermekek ahhoz, hogy siker élménye legyen.

A folyamatos napirend teszi lehetővé, hogy a gyermek a lehető legtöbb időt tölthessen játékkal a nap folyamán.

Nagy hangsúlyt fektetünk az optimális, inger gazdag környezet kialakítására, a nyugtató színharmóniára, és arra, hogy a játékkészlet összeállításának pedagógiai szempontjai érvényesüljenek.

Arra törekszünk, hogy a játékszerek ösztönözzék a gyerekek tevékenységét, és segítsék elő a korosztálynak megfelelő tevékenységi módok kibontakozását. A játék színe, nagysága, formája, fokozhatja pedagógiai értékét azáltal, hogy felkelti a gyerek érdeklődését, vonzza, csalogatja, változatos, színes játékkészlet segíti az önálló, szabad játékot, a gyermek aktivitásának, kreativitásának kibontakozását:

A gyermekek tevékenységéhez szükséges játékeszközök mennyisége és minősége kielégítő.

Mozgás

A csecsemő- és kisgyermekkor az alapvető mozgásformák kialakulásának és fejlődésének időszaka. A kisgyermek mozgásigénye rendkívül nagy, számukra örömforrás a mozgás. Ezért a szobában és az udvaron is biztosítani kell a minél nagyobb mozgásteret, a mozgásfejlesztő játékokat. A játékeszközökkel szemben elvárás, hogy felkeltsék az érdeklődést, fenntartsák a mozgásaktivitást és használatuk biztonságos legyen.

Biztosítani kell a környezet balesetmentességét és a veszélyforrások kiküszöbölését. Csecsemőknek olyan játszóhelyet kell biztosítani, amely védett, de elegendő hely áll rendelkezésre, például: hempergő, elkerített szobasarkok.

A nagymozgásos játékokra a szabadban, az udvaron és a teraszon több lehetőség nyílik, mint a szobában. Még több lehetőséget kínál a benti nagymozgásos játékokkal felszerelt külön helyiség használata. Minél változatosabb mozgásra van lehetősége a kisgyermeknek, annál nagyobb örömeiket lelik a játékban.

A mozgásfejlesztő eszközök használata során a kisgyermek szabadon próbálhatja, végezheti az egyes mozgásformákat, fejlődik mozgáskoordinációjuk, harmonikussá válik a

mozgásuk. Az önállósági törekvések támogatása során a gondozási műveletekben való aktív részvétel lehetőséget ad a praktikus mozgások gyakorlására, finomítására.

Mondóka, ének

A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál sokrétű zenei élmény átélésére, tapasztalatszerzésre ad lehetőséget a környezet hangjainak megfigyelése, a kisgyermeknevelő ének- és beszédhangja, spontán dúdolgatása, ritmusos szövegmondása, a dallam és ritmushangszerek hallgatása, megszólaltatása, a közös éneklés. A kisgyermek életkori sajátosságaihoz, egyéni fejlettségéhez, érzelmi, hangulati állapotához igazodó, felelősséggel kiválasztott és alkalmazott játékos mondókák, gyermekdalok, népdalok és értékes zeneművek felkeltik a kisgyermek érdeklődését, formálják esztétikai érzékenységét, zenei ízlését, segítik a hagyományok megismerését és továbblépését. A személyes kapcsolatban, játékhelyzetekben átélt mondókázás, éneklés, zenehallgatás pozitív érzelmeket kelt, örömelményt, érzelmi biztonságot ad a kisgyermeknek. Az ismétlődések, a játékos mozdulatok megerősítik a zenei élményt, a zenei emlékezetet. Érzelmi alapon segítik az anyanyelv, a zenei anyanyelv elsajátítását, a személyiség fejlődését, hozzájárulnak a kisgyermek lelki egészségéhez, valamint a csoportban a derűs, barátságos légkör megteremtéséhez.

A ritmus játékos mozgása, tapsolása, kopogása, a dallam lüktetése a gyermeket mozgásra készíti. Amikor éneklünk a nyelvet a zenével kapcsoljuk össze, egy-egy szép dal derűs, megnyugtató légkört teremt.

A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál végzett zenei nevelés eredményes megvalósítása lehetőséget nyújt a kisgyermek további zenei fejlődésére.

Vers, mese

A vers, mese nagy hatással van a kisgyermek érzelmi és értelmi fejlődésére (ezen belül a beszéd, a gondolkodás, az emlékezet és a képzelet fejlődésére), valamint a szociális fejlődésre. A versnek elsősorban a ritmusa, a mesének pedig a tartalma hat az érzelmeken keresztül a személyiségre. A verselés, mesélés, képeskönyv-nézegetés bensőséges kommunikációs helyzet, így egyszerre feltétele és eredménye a kisgyermek alapvető érzelmi biztonságának. A gyermek olyan tapasztalatokra, ismeretekre tesz szert, amelyeknek megszerzésére más helyzetekben nincs lehetősége. A közös mesélés élménye segíti az aktív szókincs kialakulását és a világról való ismeretek megszerzését.

A jó mese és a gyermekvers hangzásban, ritmusban, hangulatban, képi megjelenésben felülmúlja a hétköznapi beszédünket. A vers és a beszéd mozgásra serkenti a kisgyermeket, ugrál, tapsol, forog, ringatózik.

A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál a népi és az irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A helyzetek alakítását, alakulását a gyermekek pillanatnyi érzelmi állapota és ebből fakadó igényei befolyásolják elsősorban.

Alkotó tevékenységek

Az öröm forrása maga a tevékenység - az érzelmek feldolgozása és kifejezése, az önkifejezés -, nem annak eredménye. A kisgyermeknevelő feladata a tárgyi feltételek és elegendő idő biztosítása, az egyes technikák, eszközhasználat megmutatása, a kisgyermek pillanatnyi igényének megfelelő technikai segítségnyújtással az alkotókedv ébrentartása.

A kisgyermek alkotásának elismerésével és megbecsülésével a kisgyermeknevelő segíti az alkotó tevékenységek iránti érdeklődés fenntartását és az alkotásból fakadó öröm személyiségfejlődésre gyakorolt pozitív hatásainak érvényesülését. A leggyakoribb alkotó tevékenységi formák a bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál: nyomhagyó eszközök használata, firkálás, gyurmázás, ragasztás, gyűrés, tépés, ujjfestés vagy vastag ecsettel festés.

A vizuális tevékenységek az ábrázolást, képalkotást elősegítő tevékenység.

Az alkotó tevékenységhez minden lehetséges anyagot és eszközt felhasználunk: ceruza, zsírkréta, ecset, gombfesték, kézfesték, kréta, kő, termés, agyag, só gyurma, különböző színű és méretű papír, olló, tábla.

A gyermekrajz fejlődése párhuzamos az értelmi fejlődéssel. 1,5 -2 éves kor körül a gyermek felfedezi, hogy a ceruza nyomot hagy a papíron, ide-oda húzogatja, a papír széle sem korlátozza mozdulatait. Magát a cselekvést élvezzi, nem a papírra kerülő vonalat –ez a lengő firka korszaka. A 3. életévben már hasonlóságot tapasztalunk a rajz és a magyarázat között.

Egyéb tevékenységek

Ezek a tevékenységek valamilyen élethelyzet közös előkészítéséhez és megoldásához, a környezet aktív megismeréséhez, az egymásról és a környezetről való gondoskodáshoz kapcsolódnak (pl. babafürdetés, viráglocsolás, őszi falevelek gereblyézése, karácsonyi süteményszaggatás, gyümölcssaláta készítése stb.). Az öröm forrásai az „én csinálom” élményének, az együttességnek, a közös munkálkodásnak és a tevékenység fontosságának, hasznosságának átélése. A kisgyermeknek bármikor bekapcsolódhatnak, és bármikor kiléphetnek, az önkéntesség nagyon fontos, a tevékenykedés nem lehet feladat. Ezek a helyzetek lehetőséget nyújtanak az együttműködésre, a feladatok megosztására, ok-okozati összefüggések felfedezésére, megértésére.

Megismertetjük, tapasztalatokat közvetítünk a környezettudatos magatartás megalapozása érdekében a természeti (állatok, növények, termések, időjárás, évszakok jellemzői stb.) és a társadalmi (családi szerepek, foglalkozási szerepek, hagyományok, ünnepek stb.) környezet, a játéktevékenységen, és az egyéb tevékenységeken keresztül. A bölcsődés gyermeket a természetből elsősorban az állatok érdeklik, érdeklődve figyelik azokat, utánozzák hangjukat, mozgásukat, testi közelségbe is szívesen kerülnek velük, pl. bátran megfognak férgeket, rovarokat (az azoktól való utálkozás már felnőttől tanult viselkedés). A folyamatban kiemelt szerepe van a felnőtt, kisgyermeknevelő példamutatásának. Az ismeretek bővítését gyakorlati szinten a szobai- és az udvari játék tevékenységeinek ideje biztosítja. A gyermekkel foglalkozó szakembernek nagy felelőssége van abban, hogy ki tudja-e alakítani, meg tudja-e alapozni a gyermekben a környezetért érzett felelősségtudatot.

Az állatok és természet megszerettetése az alapja a későbbi környezetbarát (és nem környezetromboló) viselkedésnek.

7.2. Szolgáltatások

A bölcsőde az alapellátás prioritása mellett családtámogató szolgáltatásokat szervezhet, ill. más szolgáltató felkérésére szakmai segítőként közreműködhet azok megvalósításában. Szolgáltatás igénybevétele önkéntes.

Alapellátáson túli szolgáltatás. Ezeket a szolgáltatásokat a bölcsődei ellátásban részesülő gyermekeknek és családjaiknak többletként (a megállapodás szerint rögzített külön díjazás fejében) biztosíthatja a bölcsőde. Ilyen szolgáltatások: az időszakos gyermekfelügyelet, játszócsoport, játék- és eszközkölcsonzés.

A mi bölcsődénkben előfordulhat időszakos gyermekfelügyelet. A szülő elfoglaltsága idejére néhány órára kérheti gyermeke felügyeletét. Az időszakosan gondozott kisgyermek felvehető egy erre a célra létrehozott csoportba, vagy a normál bölcsődei csoport üres férőhelyeire. Az időszakos bölcsődei elhelyezés igénybevétele esetén is fokozatosan, lehetőleg a szülővel történik a kisgyermek beszoktatása.

8. AZ ELLÁTÁS IGÉNYBEVÉTELENEK MÓDJA

8.1. Igénybevétel módja

A gyermekek felvétele egész évben folyamatos. A Gyvt. és a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet szerint a bölcsődébe a gyermek húszhetes korától nevelhető, gondozható harmadik életévének betöltéséig. Ha a gyermek

harmadik életévét betöltötte, de testi vagy értelmi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, és óvodai jelentkezését az orvos nem javasolja, bölcsődei ellátás keretében gondozható, nevelhető a gyermek negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-éig. A felvételi eljárás során előnyben kell részesíteni a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekeket, akinek szülője vagy más törvényes képviselője igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll.

Kedvezményre jogosultak még a három vagy többgyermekes családok, tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelő családok, valamint egyedülálló szülő gyermeke.

A bölcsődei felvételt a szülő, illetve a szülő hozzájárulásával kérheti a körzeti védőnő, a házi gyermekorvos és a Család- és Gyermekjóléti szolgálat.

A bölcsődébe jelentkező gyerekek szülei felvételi kérelmet nyújtanak be a bölcsőde vezetőjének, a bölcsődei ellátást a szolgáltatás igénybevételét megelőző legfeljebb 2 hónapon belül. Bölcsődevezető dönt a gyermekfelvételéről vagy elutasításáról és írásban tájékoztatja a szülőt. Felvételi kérelem benyújtását követően 30 napon belül levélben értesítjük. Azoknak a gyerekeknek, akiknek a kért időpontra nem tudunk férőhelyet biztosítani, nyilvántartásba kerülnek, és üresedés esetén nyernek felvételt.

Ha a gyermek a harmadik életévét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre és óvodai jelentkezését a bölcsőde orvosa nem javasolja, bölcsődében gondozható negyedik életévének betöltését követő augusztus 31-ig. Meg kell szüntetni annak a gyermeknek az ellátását, aki a bölcsőde orvosának szakvéleménye szerint egészségi állapota miatt bölcsődében nem gondozható, továbbá az intézményvezető az ellátást megszünteti, ha a jogosult a házirendet ismételten súlyosan megsérti, vagy az ellátás feltételei, okai már nem állnak fenn.

A bölcsődei ellátás keretében biztosított gyermekétkeztetés vonatkozásában a térítési díjra a mindenkor hatályos jogszabályi rendelkezések az irányadóak, melyről az igénybe vevőt folyamatosan tájékoztatjuk.

A fenntartó a fizetendő térítési díjat konkrét összegben állapítja meg, figyelembe véve a hatályban levő kedvezményekre való jogosultságot. A térítési díj megfizetésére a szülői felügyeleti joggal rendelkező szülő, vagy más törvényes képviselő köteles előre, egy összegben minden hónapban a megjelölt időpontig a bölcsődében befizetni. A bölcsőde az igénybe nem vett étkezésre befizetett térítési díjat, túlfizetésként a következő hónapra elszámolja, vagy az ellátás megszűnésekor visszafizeti. Térítési díjat az igénybevétel napjától havonként a tárgyható 10. napjáig megfizetik.

Bölcsőde napirendje

A harmonikus, biztonságot nyújtó bölcsődei élet megteremtéséhez nyújt segítséget a folyamatos és rugalmas napirend, mely egyszerű, a kisgyermek számára könnyen kiismerhető, követhető, kiszámítható. A folyamatos és rugalmas napirend kialakításával a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt, folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását kívánjuk biztosítani. A folyamatos gondozáson belül az egymást követő események (tisztálkodás, étkezés, alvás) a gyermek biztonságérzetét, jó közérzetét teremtik meg. A gondozás mellett törekszünk arra, hogy minél több idő jusson a gyermeknek az önálló szabad tevékenységek megélésére, azaz a játék tevékenységre. A jól szervezett, folyamatos és rugalmas napirend a gyermekek igényeinek, szükségleteinek kielégítését, a nyugodt és a folyamatos gondozás feltételeit, annak megvalósítását kívánja biztosítani. Ezzel teremtve meg a gyermek számára feltétlenül szükséges biztonságérzetet, kiszámíthatóságot, a tevékenység és az önállósodás lehetőségét. A napirenden belül, az egyes gyermekek igényeit úgy kell kielégíteni, hogy közben a csoportéletében is áttekinthető legyen a rendszer. A gyermekek tájékozódhassanak a várhatóeseményekről, felesleges várakozási idő nélkül. Ez biztosítja valójában a csoport belsőnyugalmát is. A folyamatos gondozáson belül, az egymást követőesemények (tisztálkodás, étkeztetés, alvás, pihenés) kiszámíthatóságot, jó közérzetet alakítanak ki a gyermekben. A napirend kialakításának további feltételei, a személyi állandóság („saját kisgyermeknevelői” rendszer), a megfelelő tárgyi feltételek és eszközellátottság, a jó munkaszervezés, a bölcsődei dajkával összehangolt munka.

„Saját kisgyermeknevelő” rendszer

A kisgyermeknevelő a bölcsődei nevelés szakembere, aki személyiségével, nevelői attitűdjével mintát jelent a családok és a gyermekek számára egyaránt.

A „saját kisgyermeknevelő” - rendszer a biztonság és a stabilitás megteremtésének szabályán alapul. A csoport vagy a csoport gyermekeinek egy része tartozik közvetlenül egy kisgyermeknevelőhöz. A „saját kisgyermeknevelő” szoktatja be a gyermeket a bölcsődébe és a bölcsődébe járás egész időtartama alatt ő a kisgyermek nevelője (felmenőrendszer). Ő kíséri figyelemmel a kisgyermek fejlődését, tartja számon az egyes fejlődési állomásokat, vezeti az ehhez kapcsolódó szakmai dokumentációt és felelősséggel tartozik a rábízott gyermekekért.

A „saját kisgyermeknevelő” -rendszerben több figyelem jut minden gyermekre, számon lehet tartani a gyermekek egyéni igényeit, problémáit, szokásait, elsősorban a „saját kisgyermeknevelő” segíti át őket a bölcsődei élet során adódó nehézségeken.

Gyermekcsoportok szervezése

A bölcsődei ellátást nyújtó intézményben, szolgáltatónál a gyermekcsoport létszáma jogszabály által meghatározott. Az előírtnál magasabb csoportlétszám nem fogadható el, mivel a minőségi bölcsődei nevelést az életkornak és a sajátos igényeknek megfelelő felnőtt-kisgyermek arány garantálja.

A bölcsődei nevelés alapelveinek megfelelően a kisgyermek a bölcsődébe járás teljes időtartama alatt ugyanabba a gyermekcsoportba jár. Életkor szerint homogén és vegyes csoportok egyaránt előfordulnak. A szakmai elveknek megfelelőbb az életkor szerinti homogén csoport, mert a gyermekek közötti nagy egyéni különbségek kezelése homogén csoportban sem könnyű feladat és a vegyes korcsoport előnyei a bölcsődés korban kevésbé érvényesülnek, mint a későbbi életszakaszokban.

8.2. Igénybevételhez kapcsolódó dokumentáció

A bölcsődevezető által vezetett dokumentációja a gyermekekről: Nyilvántartás az ellátottakról, Megállapodás az ellátás igénybevételéről, Napi jelentés TAJ alapú KENYSZI nyilvántartás, 2. sz. melléklet a 328/2011. (XII.29.) korm.r., 4. sz. melléklet 328/2011. (XII.29) korm.r., térítési díjak nyilvántartása, éves statisztikai jelentés.

A kisgyermeknevelők által, a bölcsődei nevelés- gondozás során, folyamatosan dokumentáljuk a gyermekek fejlődését. A dokumentálást megfigyelési szempontsorok segítik. Alapja a tényyszerűség (objektív, konkrét), a hitelesség, a szakmaiság és a rendszeresség. A dokumentumok vezetése a személyiségi jogok tiszteletben tartásával, a kezelése, tárolása az adatvédelemnek megfelelően történik.

A kisgyermeknevelő által vezetett kötelező dokumentumok. A dokumentáció képet ad a kisgyermeknevelő szakmai ismeretéről és lelkiismeretes munkájáról.

- Csoportnapló: A csoport életének naponkénti rögzítésére szolgál. Kisgyermeknevelők vezetik, délelőtti - délutáni váltásban. Tartalmazza a jelenlévők névsorát, a napirendi eseményeket, szakmai tevékenységet, különleges történéseket. Rögzítik az étrendet, a levegőn tartózkodás, az altatás tényét, idejét.
- Fejlődési napló: A naplót a gyermek „saját kisgyermeknevelője” vezeti negyedévente. A napló vezetésének célja, hogy rögzítsük a gyermek a különböző életkorban milyen fejlettségi szinten áll. A napló felhívja, a kisgyermeknevelő figyelmét arra mire kell fokozottabban figyelnie a gyermek nevelése-gondozása közben. A fejlődési napló tartalmazza: Családlátogatás tapasztalatai, beszoktatás tapasztalatai, aktuális fejlettség, megfigyelések, tapasztalatok

- Családi füzet: A kisgyermeknevelő havonta tájékoztatja szülőket kisgyermeknevelői beírás formájában a gyermek teljes körű fejlődéséről, az eseményekről.

9. TÁJÉKOZTATÁS

Együttműködés a családokkal

A gyermekek egészséges szocializációja és személyiségfejlődése érdekében kiemelt szakmai feladat a család–bölcsőde közötti kapcsolat erősítése és a családi nevelés segítése. A családi és a bölcsődei nevelés közötti összhang, a szülők és a kisgyermeknevelők között kialakult bizalom, együttműködés elősegíti a gyermekek egészséges testi, lelki, szociális fejlődését. A tájékoztatás mindig őszinte, hiteles és személyes hangvételű, etikai szempontból megfelelő, az érintettek személyiségi jogait tiszteletben tartó.

Mindenkor nyitottak vagyunk a kisgyermekes családok számára.

A jó kapcsolatot újra és újra meg kell erősíteni. A kapcsolatok egyes lehetőségei, különféle módozatai egymást erősítik, kiegészítik.

Beiratkozás előtti ismerkedés a bölcsődével

A szülők a bölcsődébe való jelentkezéskor széleskörű tájékoztatást kapnak a bölcsődei életről, szokásokról, szabályokról, a családlátogatás jelentőségéről, a beszoktatás módjáról. Megtekinthetik a gyermekek által használt helyiségeket, a játszóudvart.

Szülői értekezlet

A bölcsődevezető a felvétel alkalmával, később a csoportos szülői értekezleten, az egyéni beszélgetések alkalmával tart kapcsolatot a szülőkkel. Az új szülők részére a beiratás és a felvétel közötti időszakban tart tájékoztató jellegű szülői értekezletet. Bemutatja a bölcsődét, a kisgyermeknevelőket, a bölcsődeorvost, és az élelmezésvezetőt. Ismerteti a szakmai programot, a házirendet, válaszol a szülők kérdéseire. Ezt követően a gyermek leendő csoportszobájában, a kisgyermeknevelők vezetésével folytatódik a beszélgetés. Megbeszéljük a családlátogatások időpontját, a beszoktatások idejét. A bölcsődevezető, kisgyermeknevelők évente több alkalommal szerveznek szülői értekezletet az aktuálisan felmerülő kérdésekről.

Családlátogatás

Az újonnan felvett gyermekeknél a családlátogatás - a lehetőségekhez mérten, és előzetes megbeszélés alapján – a beszoktatás előtt történik. Mindenek felett tiszteletben kell tartani a családlátogatás előli elzárkózást is. Célja, a gyermekkel való ismerkedés, valamint szülőkkel való jó kapcsolat kialakítását segíti. A „saját” kisgyermeknevelő és a társ kisgyermeknevelő otthonában keresik fel a leendő bölcsődés gyermeket. A találkozás módot ad arra, hogy a

kisgyermeknevelő megismerje a gyermek, otthoni életét, szokásait, megfigyeli otthoni környezetben. Megismeri a gyerek napirendjét, étkezési szokását, önállósági szintjét. Az otthoni környezetben a szülők oldottabban beszélhetnek nehézségeikről, választ kaphatnak kérdéseikre. A családlátogatás során kialakult kapcsolat segítséget nyújthat a szülőknek, a gyerekeknek és a kisgyermeknevelőnek is a későbbiek során.

Beszoktatás (Adaptáció)- szülővel történő fokozatos beszoktatás

A csecsemő és a kisgyermek számára a személyi és tárgyi környezet állandósága adja a nyugalmat és a biztonságot, ami egészséges fejlődésének elengedhetetlen feltétele. A gyermek természetes környezete a család. A családban a biztonságot elsősorban az anya adja. A bölcsőde a nevelési intézmények első állomása. A bölcsődébe felvett gyermek sajátos helyzetbe kerül, életében teljes fordulat következik be.

- El kell viselnie az anyától való részleges elszakadást.
- Alkalmazkodnia kell az új környezethez, az őt nevelő felnőttekhez és a csoportban élő azonos korú többi gyermek társhoz.
- Új napi ritmusra kell átállnia.
- A csoportba kerüléssel rendkívüli módon megnő a fertőzések veszélye.

A beszoktatás előre megtervezett, beszoktatási ütemterv alapján történik.

Az elszakadás okozta megrázkódtatás a szülővel történő fokozatos beszoktatással csökkenthető. A két hétig tartó folyamat alatt a „saját” kisgyermeknevelő fokozatosan átveszi anyától vagy az apától a gondozási műveleteket, ahogyan a szülő eteti, tisztázza, altatja gyermekét, hogy ezzel is csökkentse a változásokat a gyermek életében. A szülővel történő fokozatos beszoktatás során a kisgyermeknevelő feladata nemcsak a gyermeket, hanem a szülőt is átsegíteni a krízisen. A gyermek bölcsődébe kerülése kisebb-nagyobb változásokat jelent a család életében, ráadásul a gyermektől való elválást még büntudat is nehezíti. Egyrészt nehezen engedi el gyermeke kezét, aggódik miatta, másrészt megkönnyebbül, mikor gyermekét átadja a kisgyermeknevelőnek, hiszen tudja, hogy csak így tud visszatérni a munkahelyére és a gyermeke biztonságban, jó helyen van. Ezt a feszültségekkel teli ambivalens lelkiállapotot oldhatja fel a kisgyermeknevelő, melyhez elengedhetetlen az empátia és a tolerancia.

Napi kapcsolattartás, célzott beszélgetés a szülővel

Fontos, hogy a szülők és a kisgyermeknevelők között kialakult személyes kapcsolat, őszintén tájékoztató és segítőkész legyen, hogy a kisgyermeknevelő a kultúrában értékesnek elfogadott értékeket erősítse, a hibákat, a célszerűtlent javítsa, és együttesen közös megoldásokat keressenek a szülővel.

Reggel általában a szülő tájékoztatja a kisgyermeknevelőt a gyermek a gyermekre jellemző aktuális egyéni igényeiről, délután pedig a kisgyermeknevelő tájékoztatja a szülőt a gyermekkel történő napközbeni eseményekről. A napi kapcsolattartás célja a rövid, kölcsönös informálás a kisgyermek érzelmi állapotáról, hangulatáról, az őt érintő napi történésekről, változásokról. Az egyéni igények, kérések megfogalmazására is ezen alkalmakkor kerül sor. Az interakciós helyzetet a pozitív hangvétel jellemzi, de a negatív eseményekről is tényszerű tájékoztatás történik, a szakmai etikai szabályoknak és az időkereteknek megfelelően.

A szülőcsoportos beszélgetések

A szülőcsoportos beszélgetések a bölcsődei nevelési évenként legalább három alkalommal szervezett tematikus beszélgetések a csoportba járó kisgyermekek szüleit foglalkoztató aktuális nevelési témákról. A csoportos beszélgetéseket a kisgyermeknevelők vezetik, a szülőkkel kialakított partneri viszonyra építve. A problémák megosztása, egymás meghallgatása segíti a szülői kompetenciaérzés megtartását. Lehetőség van az egymástól hallott helyzetkezelési módok tovább gondolására, ezáltal a saját viselkedésszereplő bővítésére. A kisgyermeknevelőktől kapott indirekt megerősítések befolyásolhatják a szülők nevelési szokásait.

Indirekt kapcsolattartási formák

Az indirekt tájékoztatási formák jól kiegészítik a direkt kapcsolattartási formákat. Az írásbeli tájékoztatók, hirdetőtáblák, honlap, szórólap, közösségi oldalakon való megjelenések lehetőséget adnak az ismeretterjesztésre.

A bölcsődei szolgáltatásáról szóló tájékoztatás helyi módja

A bölcsődei szolgáltatásról az érdeklődők több módon is tájékozódhatnak:

- Az önkormányzat helyi rendelete tartalmazza a bölcsődéssel kapcsolatos eljárási rendet.
- A bölcsődékben mind személyesen, mind telefonon folyamatosan lehet tájékoztatást kérni.
- A bölcsődén belül szülői értekezletek, hirdetmények, valamint a szülők és a bölcsőde dolgozói közötti beszélgetések, illetve a gyermeküzenő füzet teszi folyamatossá az információcserét.

A bölcsődék nyári zárva tartásáról a fenntartó minden év február 15-ig tájékoztatja a szülőket.

Bölcsődénk közösségi programjai

Programokat minden nevelési évben megszervezzük, amivel igyekszünk a helyi közösségi életet is színesíteni.

Szeptember – Beszoktatás

- Érzelmi biztonság megteremtése
- A gyermek–kisgyermeknevelő közötti kötődés kialakítása
- A közösségi együttélés alapjainak megalapozása

A fokozatos beszoktatás során a gyermek egyéni szükségleteire építve segítjük az új környezethez való alkalmazkodást, támogatva az érzelmi biztonság kialakulását és a közösségbe való beilleszkedést.

Október –November – Őszi tapasztalatszerzés, Elmélyülés

- Tapasztalatszerzés biztosítása
- Érzékszervi és mozgásos fejlődés támogatása
- Szociális kapcsolatok erősítése
- Érzelmi nevelés
- A biztonságot adó napirend megerősítése
- Kommunikáció fejlődésének támogatása

A természetközeli élmények és közös tevékenységek elősegítik a gyermekek aktív felfedező magatartását és az együttjátszás során a társas kapcsolatok fejlődését. A mesélés, mondókázás és az állandó gondozási helyzetek erősítik a gyermek érzelmi stabilitását és kommunikációs készségeit.

December – Ünnepvárás

- Közösséghez tartozás élményének erősítése
- Pozitív érzelmi élmények biztosítása
- Szülőkkel való együttműködés elmélyítése

Az ünnepi készülődés közös élményei erősítik az összetartozás érzését, miközben a gyermekek biztonságos, szeretetteljes környezetben élhetik meg az ünnepek hangulatát.

Január – Téli tevékenységek

- Egészséges életmód megalapozása
- Mozgásigény kielégítése
- Önállóság támogatása

A mozgásos játékok és az önálló próbálkozások lehetőségei hozzájárulnak a testi fejlődéshez és az énkép formálódásához.

Február – Farsang

- Kreativitás és fantázia kibontakoztatása
- Közösségi élmények megélése
- Pozitív érzelmek erősítése

A farsangi tevékenységek során a gyermekek játékos formában élhetik meg az önkifejezést és az együtt örömet.

Március – Április – Tavaszvárás, Hagyományok

- Környezeti nevelés alapjainak megalapozása
- Megfigyelőképesség fejlesztése
- Aktív tapasztalatszerzés ösztönzése
- Kulturális értékek közvetítése
- Közösségi szokások megismertetése
- Érzelmi kötődések erősítése

A természet változásainak megfigyelése segíti a gyermekek kíváncsiságának és gondolkodásának fejlődését. A hagyományokhoz kapcsolódó élmények játékos formában segítik az értékek közvetítését és az együttélés szabályainak megtapasztalását.

Május – Család szerepe

- Családhoz való kötődés erősítése
- Szülőkkel való együttműködés fejlesztése
- Érzelmi biztonság elmélyítése

A családi ünnepek és közös programok támogatják a gyermek érzelmi fejlődését és a család–bölcsőde kapcsolatát.

Június– Július - Augusztus

- Folyamatosság és biztonság biztosítása
- Érzelmi felkészítés a változásokra

- Pozitív önértékelés erősítése

A nevelési év lezárása segíti a gyermekeket az elválás feldolgozásában, miközben megerősíti az elért fejlődési eredményeket.

Hagyományörző program

A bölcsődei hagyományörzés célja nem az ismeretátadás, hanem a pozitív érzelmi élmények biztosítása, a közösséghez tartozás érzésének erősítése, valamint a tapasztalatszerzés lehetőségének megteremtése. A gyermekek a hagyományokkal elsősorban utánpótlás, játék, érzékszervi tapasztalás és közös tevékenységek során találkoznak. A kisgyermeknevelő támogató, példamutató jelenléte biztosítja a tevékenységek során az érzelmi biztonságot és a gyermekek egyéni szükségleteihez való igazodást. A programok során hangsúlyt kapnak az évszakokhoz, jeles napokhoz és ünnepkörökhöz kapcsolódó népi szokások, amelyek egyszerű, a gyermekek számára érthető és befogadható formában jelennek meg. Ilyenek például az őszi természetakarításhoz kapcsolódó játékos tevékenységek, az adventi és karácsonyi ünnepkör meghitt eseményei, a farsangi vidámság, valamint a tavaszi ünnepekhez, így a húsvéthoz és pünkösdhöz kapcsolódó hagyományok. A nemzeti ünnepekhez való kapcsolódás során a hangsúly a nemzeti színek, jelképek megismerésén és a közös élményen van. A hagyományörző tevékenységek megvalósítása során intézményünk kiemelt figyelmet fordít a családokkal való együttműködésre. Lehetőséget biztosítunk a szülők bevonására közös programok, ünnepi alkalmak és kézműves tevékenységek formájában, ezzel is erősítve a család és a bölcsőde közötti partneri kapcsolatot. A szülők aktív részvétele hozzájárul a gyermekek érzelmi biztonságának növeléséhez és a hagyományok családi szinten történő megerősítéséhez. A hagyományörző programok szervesen illeszkednek a bölcsőde mindennapi életébe és napirendjébe. Megvalósításuk során alapelv az önkéntesség, az erőltetés mentesség, valamint az egyéni különbségek tiszteletben tartása. A tevékenységek során biztosított a fokozatosság, az ismétlődés és a biztonságos környezet, amelyek elősegítik a gyermekek harmonikus fejlődését. Összességében a hagyományörző tevékenységek hozzájárulnak a gyermekek érzelmi neveléséhez, szociális kapcsolataik fejlődéséhez, kommunikációjuk gazdagodásához, valamint a kulturális értékek iránti nyitottság kialakulásához. Intézményünk célja, hogy a hagyományörzés a bölcsődei nevelés szerves részeként, élményalapú módon segítse a gyermekek személyiségének kibontakozását.

10. AZ IGÉNYBEVEVŐK ÉS A MUNKAVÁLLALÓK JOGAI

A bölcsődelátogatás, a családlátogatás, a szülővel történő fokozatos beszoktatás és a napi találkozások során a szülők megismerik a bölcsődei nevelés elveit és gyakorlatát, a kisgyermeknevelő pedig a szülő segítségével megismeri a gyermek egyéni szokásait. Ezek a tapasztalatok kölcsönösen segítik az együttnevelés megvalósulását.

A bölcsőde - egymás kompetencia határainak kölcsönös tiszteletben tartásával - együttműködik mindazokkal, akik a családoknak nyújtott szolgáltatások és ellátások során a gyermekkel, illetve a gyermek családjával kapcsolatba kerülhetnek.

A kisgyermeknevelő jogai:

- Munkájával kapcsolatban megilleti az a jog, hogy hozzájusson a szükséges információkhoz.
- Megilleti az a jog, hogy személyét megbecsüljék – amennyiben a tevékenysége megfelelő színvonalú- kisgyermeknevelői tevékenységét elismerjék.
- A kisgyermeknevelő munkája során védelemre jogosult a vele szembeni jogsértő vagy etikátlan bánásmóddal szemben.
- Munkája során a gyermekek érdekeit tartja elsődlegesnek, de ez nem sértheti egyéni, magánéleti, állampolgári érdekeit, jogait.
- Jogvédelemre a Bölcsődei Dolgozók Demokratikus Szakszervezetéhez és a Magyar Bölcsődék Egyesületéhez, ill. munkaügyi döntőbírósághoz fordulhat.

Szülői/gyermeki jogok védelme, érdekvédelem

A bölcsődei nevelés a családi neveléssel együtt, azt kiegészítve szolgálja a gyermek fejlődését. Tevékenységét a vonatkozó gyermeki és szülői jogok és kötelességek figyelembevételével végzi.

A Gyvt. 35. §-a meghatározza az ellátásban részesülők érdekvédelmét szolgáló érdekképviselői fórum megalakításának és működésének - jogszabályban meghatározottak szerint kialakított - szabályait. Ennek szabályozását (szülői jogok és kötelességek, magatartási szabályok, szülői érdekképviselői fórum működtetése) a házirendben rögzítjük.

Érdekképviselői fórum

- Az érdekképviselői fórum megvizsgálja a hozzá benyújtott panaszokat és a hatáskörébe tartozó ügyben dönt, továbbá intézkedéseket kezdeményez a fenntartónál, a gyermekjogi képviselőnél, illetve más hatáskörrel rendelkező szervnél. Az érdekképviselői fórum az intézmény vezetőjénél véleményt nyilváníthat a gyermeket, fiatal felnőttet érintő ügyekben, valamint javaslatot tehet az intézmény alaptevékenységével összhangban végzett szolgáltatások tervezéséről, működtetéséről,

valamint az ebből származó bevételek felhasználásáról. Az érdekképviselői fórum egyetértési jogot gyakorol a házirend jóváhagyásánál.

- Az érdekképviselői fórum tagjainak száma 5 fő.
- Ebből 3 fő szülő, 1 fő kisgyermeknevelő és 1 fő a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata delegált képviselője.

Panaszkezelés rendje

- a Gyvt. 36. § (1)a gyermek, a gyermek szülője vagy más törvényes képviselője panasszal élhetnek az intézmény vezetőjénél az
  - ellátást érintő kifogások orvoslása érdekében,
  - a gyermeki jogok sérelme, továbbá az intézmény dolgozói kötelelességzése esetén,
- a 136/A. § szerinti iratbetekintés megtagadása esetén.
- A Gyvt. 36. § (2) bekezdése szerint az intézmény vezetője a panaszt kivizsgálja, és tájékoztatást ad a panasz orvoslásának más lehetséges módjáról. A gyermek szülője vagy más törvényes képviselője az intézmény fenntartójához vagy a gyermekjogi képviselőhöz fordulhat, ha az intézmény vezetője 15 napon belül nem küld értesítést a vizsgálat eredményéről, vagy ha a panaszt tevő a megtett intézkedéssel nem ért egyet.

A szülő joga, hogy

- Megválassza az intézményt, melyre gyermeke nevelését-gondozását bízza.
- Megismerhesse a gyermekcsoportok életét.
- Megismerje a nevelési – gondozási elveket.
- Tanácsot, tájékoztatást kérjen és kapjon a kisgyermeknevelőtől.
- Véleményt mondjon, illetve javaslatot tegye a bölcsőde működésével kapcsolatban.
- Megismerje saját gyermeke ellátásával kapcsolatos dokumentumokat.

A szülő kötelessége, hogy

- A gyermeke ellátásában közreműködő személyekkel és intézménnyel együttműködjön.
- A fizetendő térítési díjat időben rendezze.
- Az intézmény házirendjét betartsa.

A gyermek joga, hogy

- Segítséget kapjon a saját családjában történő nevelkedéshez, személyiségének kibontakozásához, a fejlődést veszélyeztető helyzet elhárításához, a társadalomba való beilleszkedéshez.

- Sérülés, tartós betegség esetén a fejlődést és személyisége kibontakozását segítő különleges ellátásban részesüljön.
- A fejlődésére ártalmas környezeti és társadalmi hatások, valamint az egészségére káros szerek ellen védelemben részesüljön.
- Emberi méltóságát tiszteletben tartsák, a bántalmazással – fizikai, szexuális vagy lelki erőszakkal – az elhanyagolással szemben védelemben részesüljön.
- A hátrányos megkülönböztetés minden formájától mentes nevelésben–gondozásban részesüljön.

11. A SZAKMAI FELKÉSZÜLTSEG BIZTOSÍTÁSA

11.1. Kisgyermeknevelők

Rendelet írja elő a személyes gondoskodást végzők továbbképzési kötelezettségét és a teljesítés lehetőségét. A kisgyermeknevelők részt vesznek konferenciákon, szakmai napokon, belső képzéseken, értekezleteken. A képzési ciklus alatt felsőfokú végzettség esetén 80, egyéb szakképesítés esetén 60 továbbképzési pontot kell megszerezni. A kötelező továbbképzések tervezése a fentiek figyelembevételével, előre meghatározott ütemterv alapján történik. A továbbképzések témáinak kiválasztásánál lehetőséget biztosítunk a kisgyermeknevelők érdeklődési körének megfelelően. Továbbképzési ütemterv alapján szervezzük a szakemberek részére a továbbképzéseken való részvétel biztosítását.

A házi továbbképzések folyamatosak, ami előre meghatározott ütemterv alapján történik. A házi továbbképzések témaköreinek összeállítása a kisgyermeknevelők érdeklődési körének megfelelően történik. Ezekon kívül a kisgyermeknevelők különböző szakkönyvek olvasásából, folyóiratok beszerzésével, illetve az internet használatával is képzik magukat.

11.2. Bölcsődei dajkák

A bölcsődei dajkák a szakmai előírásokat figyelembe véve segítik a mindennapokban a kisgyermeknevelők munkáját. Gyermekszerető viselkedésükkel, a megfelelő kommunikációjukkal is hozzájárulnak a kisgyermek kiegyensúlyozott fejlődéséhez. Tiszteljék a gyermeket, a szülőt; kapcsolataikra a tapintat, az elfogadás legyen jellemző. Legyenek tisztában a kisgyermeknevelő kompetenciáival és működjenek együtt annak érvényesítésében. A tudomásukra jutott pedagógiai, működési és szervezési információkat alkalmazzák megfelelően a hétköznapi munkájukban. A kisgyermeknevelő segítőként a munkához szükséges higiénés feltételek biztosítsák, a gyermekek neveléséhez, gondozásához szükséges eszközöket előkészítsék, a környezet rendjének, tisztaságának megteremtésére törekedjenek.

11.3. Konyhai dolgozók

A bölcsődevezető és ételmezésvezető felügyeletével a konyhai dolgozók fenntartják a konyha rendjét, az ételek jellegének megfelelően előkészítik a nyers- és feldolgozott ételkészleteket. Házi továbbképzések keretein belül az ételmezésvezető frissíti a konyhai dolgozók tudását a HACCP-ben előírt ismeretek alapján.

12. A LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Hatályos: 2026. március 01. napjától

Jóváhagyva a Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata Szociális, Egészségügyi és Sport Bizottsága ...../202(.....) számú határozatával.

A szakmai programot készítette	Szakács Balázné bölcsődevezető Dátum: 2026. . ⁰² . ⁰⁶ ..... Aláírás: <i>Szakács Balázné</i> .....
Jóváhagyta (a fenntartó részéről)	Vassné Harman Gyöngyi elnök Dátum: ..... Aláírás: .....